

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/13/2021
Identifikačné číslo spisu:	2118010937
Dátum vydania rozhodnutia:	20.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2118010937.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí spojenom s verejným vyhlásením rozsudku konanom 20. júla 2022 v Bratislave v trestnej veci obvineného R. W. a spol. pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a iné, prejednal dovolania obvineného R. W. a obvineného C. Q. podané proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/120/2019, z 5. decembra 2019 a takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/120/2019, z 5. decembra 2019, a rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 1T/27/2018, z 19. marca 2019 a konaním ktoré im predchádzalo bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku

porušený zákon

v ustanoveniach § 2 ods. 12, § 30 ods. 1, ods. 2, § 119 ods. 3, § 126 ods. 1, § 138, § 269 a § 319 Trestného poriadku v neprospech obvineného R. W..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje uznesenie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/120/2019, z 5. decembra 2019 vo výrokovej časti týkajúcej sa obvineného R. W. a zrušuje rozsudok Okresného súdu Trnava, sp. zn. 1T/27/2018, z 19. marca 2019 v časti - vo výroku o vine, výroku o treste a vo výroku o náhrade škody týkajúcich sa obvineného R. W..

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu, vo vzťahu k obvinenému R. W. znovu prerokoval a rozhodol.

IV. Podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie obvineného C. Q. zamietá.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 1T/27/2018, z 19. marca 2019 boli obvinení C. Q. a R. W. uznaní za vinných zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví spolupáchateľstvom podľa § 20, § 156 ods. 1 Trestného zákona a prečinu výtržníctva spolupáchateľstvom podľa § 20, § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona pre skutok uvedený vo výrokovej časti rozsudku Okresného súdu Trnava. Za tieto trestné činy bol obidvom menovaným zhodne uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 15 mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu dva roky. Zároveň bola obvineným uložená povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenej strane - Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s., Bratislava - mestská časť Petržalka škodu vo výške 149,21 €. Poškodený Q. F. bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na civilný proces.

Krajský súd v Trnave uznesením, sp. zn. 3To/120/2019, z 5. decembra 2019 postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolania obvinených C. Q. a R. W. ako nedôvodné.

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Trnave podali dovolanie obvinení C. Q. a R. W. argumentujúc naplnením dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] a podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V dovolaní uviedli: „Krajský súd v Trnave ako odvolací súd vo svojom rozhodnutí sa žiadnym spôsobom nezaoberal tvrdeniami obžalovaných, konštatoval len, že odvolanie je nedôvodné. Svoje rozhodnutie neodôvodnil ani vyčerpávajúco ani riadne. Postupom súdu prvého stupňa ako aj postupom odvolacieho súdu bola obžalovanému odňatá možnosť konať pred súdom a porušené jeho právo na obhajobu. Napadnuté rozhodnutia súdov považujú obžalovaní za nepreskúmateľné. Potreba riadneho odôvodnenia vychádza aj z judikátu EŠLP napr. v rozsudku Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994. Okresný súd Trnava ako aj odvolací súd uviedli, že pri vyhodnotení viny vychádzali z výpovede poškodeného F., svedkyň Y. a C., rekognície p. C., z kamerového záznamu z ONE Clubu, pričom rekognície s pani C. a kamerové záznamy sú nezákonnými dôkazmi, resp. sú dôkazmi, ktoré neboli zabezpečené zákonne. Trváme na argumentácii uvedenej v uznesení Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/6/2015, kde sa vyvodzuje nasledovné: „Z ustanovenia § 30 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že nezúčastnenou osobou môže byť len osoba, u ktorej nie sú pochybnosti o nezaujatosti okrem iného vo vzťahu k orgánu činnému v trestnom konaní. Takou osobou nemôže byť policajt pôsobiaci na tom istom policajnom riaditeľstve alebo jeho nadriadenom alebo podriadenom orgáne ako konajúci vyšetrovateľ, resp. poverený príslušník PZ, keďže v takom prípade možno mať odôvodnenú pochybnosť o nezaujatosti vo vzťahu k orgánu činnému v trestnom konaní. Uvedené sa stalo aj v prejednávanej veci!!!!!! Ak však sudca chcel porovnávať závery obhaju a jeho interpretáciu výpovede C. tak, že pani policajka A. pri rekognícii ani nebola, tak potom je tento dôkaz nezákonný taktiež, nakoľko samotný Trestný poriadok vyžaduje účasť nezúčastnenej osoby po celú dobu rekognície a nepostačuje účasť len pri podpise tejto zápisnice o jej vykonaní.

Okresný súd Trnava ani odvolací súd vôbec neodôvodnili použitie kamerových záznamov, a preto trvám na tom, že predmetný kamerový záznam z ONE Clubu, ako aj následné fotografie z neho vyplývajúce, sú nezákonným dôkazom, nakoľko v celom vyšetrovacom spise, vrátane toho súdneho, absentuje buď zápisnica o dobrovoľnom vydaní veci, resp. o odňatí veci a tento dôkaz je procesne nepoužiteľný, nakoľko absentuje vydanie kamerového záznamu z ONE Clubu, pričom takýto postup sa vyžaduje v zmysle Trestného poriadku. Odvolací súd len uviedol, že treba využiť ustanovenie § 89 ods. 1 Trestného poriadku a že nakoľko oprávnená osoba predložila „na vyzvanie“ predmetný záznam, potom sa naplnil zákonný dôvod. Obžalovaní však majú za to, že kamerový záznam z ONE Clubu je nezákonne získaný dôkaz. Citované ustanovenia § 3 ods. 2 Trestného poriadku, o ktoré súd oprel využitie dôkazu, vôbec nesúvisí s tým, že kamerový záznam musí byť pretavený ako dôkaz do trestného konania, aby vyvolal nejaké právne účinky. Nakoľko je zrejmé, že tento záznam nevykonala polícia, ale súkromná civilná osoba, mal byť jednoznačne vydaný do trestného konania, a to buď výzvou na dobrovoľné vydanie veci, resp. zápisnice o odňatí veci. Takýto postup nebol zachovaný a súd napriek tomu dôkaz vykonal tak, že predmetný záznam na hlavnom pojednávaní prehral, čím zaťažil celé konanie vadou.

Mám za to, že vo vzťahu k osobe obžalovaného C. Q. je založené preukázanie jeho viny len na jedinom výsluchu z prípravného konania, a to výsluchu svedkyne R. Y., ktorá uviedla v prípravnom konaní 14. októbra 2016, že medzi osobami, ktoré sa mali podieľať na protiprávnom konaní, videla aj osobu C. Q., prezývaného „H.". V druhej svojej svedeckej výpovedi po vznesení obvinenia, a teda po zaručení práva na obhajobu, jednoznačne uviedla, že obžalovaný C. Q. sa nedopustil v čase, ktorý je prejednávaný ako konkrétny skutok, žiadneho protiprávneho konania. Máme za to, že je daná procesná nespôsobilosť výpovede svedkyne R. Y. zo 14. októbra 2016. Vzhľadom na nezákonnosť kamerového záznamu a úradných záznamov z nich vyplývajúcich, ako aj zo žiadnych okolností vyplývajúcich z výsluchu C. a F., nebol po celý čas konania od žiadneho svedka produkovaný a na hlavnom pojednávaní vykonaný jediný dôkaz, ktorý by dokázal akúkoľvek účasť obžalovaného C. Q. na predmetnom skutku. Ohľadom toho, že ide o prípadne jeden jediný dôkaz, dokonca súd na hlavnom pojednávaní poučil svedkyňu Y., čo musí byť zrejme z nahrávky z hlavného pojednávania.

Vo vzťahu k obžalovanému R. W. k vykonaniu rekognície svedkyňou C., namietam, že pri rekognícii svedkyne J. C. bola ako nezúčastnená osoba Q. A., nakoľko malo by ísť, nielenže ide o príslušníka Policajného zboru SR, ale dokonca ide o osobu, ktorá spisovala ako poverený príslušník v tejto trestnej veci zápisnicu o trestnom oznámení, a to 2. októbra 2016 s osobou W. C., pričom v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 Trestného poriadku: „Nezúčastnená osoba je osoba spôsobilá na právne úkony, u ktorej nie sú pochybnosti o jej nezaujatosti vo vzťahu k prejednáwanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo k orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu". Z tohto dôvodu je uvedená rekognícia nezákonným dôkazom a nie je možné ju využiť v trestnom konaní. V predmetnej veci nebola Q. A. dokonca ani prítomná v zmysle Trestného poriadku. Pri odôvodňovaní súd uviedol, že nakoľko pani A. nevyšetrovala túto vec, môže byť nezúčastnenou osobou, uvádzam, že je to v rozpore so zákonom a dokonca aj faktickým stavom, keď z výsluchu svedkyne J. C. na hlavnom pojednávaní 19. marca 2019 vyplynulo, že takáto osoba pri spisovaní a rekognícii osoby podľa fotoalbumu nebola prítomná, nakoľko jednoznačne potvrdila, že počas tohto úkonu bol prítomný muž. Dávam do pozornosti súdu, že nezúčastnená osoba je osoba rozdielna od osoby prítomnej pri prečítaní zápisnice, táto osoba musí byť prítomná pri celom trvaní rekognície, čo svedkyňa priamo vylúčila. Z tohto dôvodu je vykonaná rekognícia zo 14. októbra 2016 nezákonným dôkazom, a to navyše aj z dôvodu, že súd prečítaním tejto rekognície zaťažil konanie neodstrániteľnou vadou. Vzhľadom na nezákonnosť kamerového záznamu a úradných záznamov z nich vyplývajúcich ako aj zo žiadnych okolností vyplývajúcich z výsluchov C., Y. a F., nebol po celý čas konania od žiadneho svedka produkovaný a na hlavnom pojednávaní vykonaný jediný dôkaz, ktorý by dokázal akúkoľvek účasť obžalovaného R. W. na predmetnom skutku".

Obvinení ďalej v dovolaní „pre istotu" odcitovali časti výpovedí svedkov F., C., Y. a navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/120/2019, rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 1T/27/2018, bol porušený zákon podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku v neprospech obvinených C. Q. a R. W., aby najvyšší súd zrušil označené rozhodnutia a aby prikázal Krajskému súdu v Trnave, resp. Okresnému súdu Trnava, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvinených sa vyjadril prokurátor:

„K označeným dovolacím dôvodom odsúdení podrobne argumentujú podľa ich názoru nezákonné dôkazy (rekognícia, kamerový záznam z ONE Clubu). K tomuto v zásade replikujú rovnaké dôvody, ktoré boli predmetom posúdenia na hlavnom pojednávaní, resp. prieskumu v rámci odvolacieho konania. V kontexte tohto poukazujú na absentujúcu zápisnicu o vydaní veci, resp. zápisnicu o odňatí veci. V zmysle námietok sa odsúdení nestotožňujú s postupom, kedy mal byť podľa ich názoru predmetný kamerový záznam do trestného konania zadovážený postupom podľa § 3 ods. 2 Trestného poriadku. Ďalej je tu námietka, v zmysle ktorej vina odsúdeného C. Q. má byť založená len na jedinom dôkaze (výsluch svedka R. Y.), čo však samo o sebe nemôže postačovať na uznanie odsúdeného C. Q. za vinného, keďže ďalšie dôkazy absentujú. Obdobná dovolacia argumentácia je súčasne použitá v dovolaní aj vo vzťahu k odsúdenému R. W., pričom dovolanie je generálne doplnené o vyhodnotenie skutkového stavu, resp. poukázania relevantných častí výpovedí jednotlivých svedkov v kontexte subjektívneho vyhodnotenia zo strany odsúdených, prezentovaného prostredníctvom obhajcu.

K vyššie uvedenému uvádzam, že v dovolaní namietané bolo predmetom odvolacích námietok

odsúdených v odvolacom konaní a rovnako táto namietaná „nezákonnosť“, bolo obhajobou argumentovaná aj pred súdom prvého stupňa. Súčasne bez akýchkoľvek pochybností možno konštatovať, že práve namietaná „nezákonnosť“ vykonanej rekognície ako aj zadováženého kamerového záznamu z ONE Clubu je podstatou dovolania. V kontexte uvedeného poukazujem na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý sa dostatočne podrobne k namietanému vyjadril (str. 17-18 rozsudku), pričom jeho právne argumentácia má jednoznačnú oporu v platnej právnej úprave, je bezpochyby konzistentná a súladná zákonu. Súčasne v zmysle tejto právnej argumentácie niet akýchkoľvek pochybností, že by označené dôkazy neboli vykonané v súlade so zákonom, resp. že by ich bolo možné označiť za nulité. Obdobné možno konštatovať aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu, kde odvolacie námietky boli v zásade založené na rovnakých dôvodoch, ako je konštituované dovolanie odsúdených. Rovnako odvolací súd konzistentne prevzal k tomuto argumentáciu súdu prvého stupňa, ktorú považoval za zákonnú a súčasne k tomuto doplnil konkrétne dôvody, pre ktoré bolo potrebné na označené dôkazy prihliadať (viď str. 6-7 uznesenia, sp. zn. 3To/120/2019). Pre doplnenie poznamenávam, že vzhľadom na opakujúcu sa argumentáciu, t. č. odsúdených, ku ktorej bolo súdmi argumentované, preto len na príslušné časti rozhodnutí (rozsudku a uznesenia) len odkazujem, a to aj so zreteľom na skutočnosť, že s touto sa bezvýhradne stotožňujem. Poukazujem aj vo vzťahu k jednotlivým ďalším dôkazom, kedy je nesporné, že odsudzujúci rozsudok je jednoznačne založený na dôkazoch, ktoré boli zadovážené a vykonané v súlade so zákonom, pričom z hľadiska obsahu jednotlivých dôkazov tieto pri vyhodnotení v súlade s § 2 ods. 12 Trestného poriadku poskytujú logickú a ničím „nepretrúšanú“ reťaz jednotlivých dôkazov, ktoré vo výsledku identifikujú a preukazujú skutkový dej (stav) vo vzťahu k odsúdeným C. Q. a R. W. v rozsahu, kedy niet pochybností o ich zavinenom konaní na skutku, ktorý je trestným činom. Len pre doplnenie poznamenávam, že v žiadnom smere nemožno konštatovať, že by súd prvého stupňa, prípadne odvolací súd svoje rozhodnutia založili na vyhodnotení skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonaných dôkazoch. Preto navrhujem, aby dovolací súd dovolanie postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol“.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], osobami oprávnenými na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) v spojení s § 372 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné vo vzťahu k obvinenému C. Q. odmietnuť postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko nemožno konštatovať splnenie žiadneho dovolacieho dôvodu a vo vzťahu k obvinenému R. W. dovolaniu vyhovieť pre zistenie splnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktné obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), c), d), Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení (príkladmo viď § 34 a nasl., pokiaľ ide o obvineného, resp. § 44 a nasl. Trestného poriadku, čo sa týka obhajcu a pod.), ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva na obhajobu, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napokon, aj zo samotného gramatického znenia naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy (napr. rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody) alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú teda aj konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach.

Možno zovšeobecniť, že až takéto „kvalifikované“ porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom môže byť dôvodom na konštatáciu porušenia práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pričom predmetné porušenie musí mať vzhľadom na vyššie uvádzané konkrétne okolnosti

případu aj súčasne podstatný vplyv na výsledok konania - tzn. na rozhodnutie vo veci samej. Zásadným je v tomto smere záver, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako nutné vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, resp. jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku).

Obvinení naplnenie tohto dovolacieho dôvodu vidia v nedostatočnom odôvodnení najmä uznesenia krajského súdu: „Krajský súd ... sa žiadnym spôsobom nezaoberal tvrdeniami obžalovaných, ... svoje rozhodnutie neodôvodnil ani vyčerpávajúco ani riadne. Okresný súd ani odvolací súd vôbec neodôvodnili použitie kamerových záznamov ...".

S takýmto tvrdením dovolateľov sa najvyšší súd nestotožňuje.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia spočíva v troch nasledujúcich a vzájomne sa dopĺňujúcich rovinách:

- a) je korelátom práva účastníka konania prednášať návrhy, argumenty a námietky, aby na tieto dostal od súdu náležitú odpoveď,
- b) predstavuje jednu zo záruk, že „výkon spravodlivosti" (justice in procedural effect, resp. justice in action) nie je arbitrárny (svojvoľný), nepriehľadný a že rozhodovanie verejnej moci je kontrolované verejnosťou,
- c) vytvára predpoklad pre účinné uplatnenie opravných prostriedkov, ktoré má strana konania k dispozícii.

Napriek nespornému významu práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia nejde o právo absolútne. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie nemožno interpretovať v tom zmysle, že by zahŕňalo podrobnú odpoveď na každý argument strany konania (Van de Hurk v. Holandsko, resp. Ruiz Torija v. Španielsko).

Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v. Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne viď napr. Van de Hurk v. Holandsko). Na podklade takéhoto postupu súdu je následne možné kvalifikovaným spôsobom posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé.

Povinnosťou súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu je rešpektovať ústavne garantované právo obvineného na obhajobu, z ktorého vyplýva požiadavka, aby sa konajúce súdy vysporiadali s námietkami odvolateľa, ktorými toto svoje právo realizuje. Túto povinnosť konajúce súdy porušujú, ak ignorujú námietky odvolateľa voči dôkazom, na ktoré je v odsudzujúcom rozhodnutí poukazované ako na kľúčové pre tvrdené skutkové závery.

Výrok rozhodnutia sám o sebe totiž nestačí na to, aby naplnil požiadavku spravodlivého procesu, pretože z pohľadu obvineného je potrebné, aby bolo zrejmé, akými úvahami sa súd riadil, ako sa vysporiadal s dôkazmi a ktorá argumentácia bola pre súd presvedčivejšia a tvorí základ jeho rozhodnutia. Preto musí byť daný výrok náležite odôvodnený. Sprostredkovaným výsledkom je následne možnosť obvineného „skontrolovať", ako sa súd vysporiadal s jeho argumentáciou a dôkazmi, čím získa obraz o výkone spravodlivosti, v „jej mene" (Tatishvili v. Rusko). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia sa musí vysporiadať s relevantnými právnymi a skutkovými otázkami, ako aj argumentami obvineného, ktoré sú podstatného právneho významu.

Ak ide o náležitý argument významný pre rozhodnutie, odpoveď naň musí byť nielen konkrétna, no navyše aj v zásade špecifická. Nakoľko platí predpoklad, že v zásade každý návrh obvineného je potrebné vnímať čo do významového hľadiska (pre obvineného) zvlášť citlivo, treba dodať, že v konaní vedenom pred profesionálnymi sudcami, obvineného chápanie jeho odsúdenia vychádza predovšetkým z dôvodov uvedených v súdnych rozhodnutiach. V takých prípadoch musia vnútroštátne súdy uviesť dostatočne jasne dôvody, na ktorých sa zakladajú ich rozhodnutia. Odôvodnené rozhodnutia tiež slúžia v dokazovaní stranám, ktoré boli vypočuté, a tým prispievajú k väčšej ochote prijať rozhodnutia o „ich"

strane. Okrem toho je povinnosťou súdu založiť svoje úvahy na objektívnych argumentoch a tiež chrániť právo na obhajobu. Rozsah povinnosti odôvodnenia závisí od povahy rozhodnutia a musí byť stanovený s ohľadom na okolnosti prípadu.

Na splnenie požiadavky na spravodlivý proces, obvinený a samozrejme aj verejnosť musia byť schopní pochopiť verdikt súdu, ktorý bol daný - to je zásadnou poistkou proti svojvôli (Taxquet v. Belgicko). V nadväznosti na to je úlohou súdu, aby sa jasným, právne korektným, no najmä zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami, ktoré tvoria podklad jeho rozhodnutia z hľadiska právneho významu (IV. ÚS 14/07).

Obidvaja obvinení už pred súdom prvého stupňa a následne aj v odvolaní (a tak isto v dovolaní) namietali tri okolnosti:

- nezákonnosť kamerového záznamu z ONE Clubu,
- nezákonnosť čítania výpovede svedkyne Y. z prípravného konania,
- nezákonnosť rekognície so svedkyňou C..

Na všetky vyššie uvedené obhajobné argumenty, dostatočne jasne, primerane a zrozumiteľne reagovali okresný súd na stranách 16 - 20 svojho rozsudku a krajský súd na stranách 6 - 9 uznesenia. Nemožno preto v žiadnom prípade tvrdiť, že by súdy nižších stupňov odignorovali ich obhajobné tvrdenia a že by obvinení nedostali odpovede na svoje hlavné námietky.

Okresný i krajský súd, ktorých rozhodnutia treba považovať za jednotný celok, odpovedali obvineným na všetky relevantné námietky, v dostatočnom a prijateľnom rozsahu vysvetlili svoje skutkové i právne závery. Nestotožnenie sa obvinených s odpoveďami súdov nižších stupňov na pre nich sporné a zároveň relevantné otázky, neznamená nedostatočnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Tak isto nemožno označiť súdne rozhodnutie za nedostatočne odôvodnené, ak súdy vyhodnotili dôkazy inak ako strany konania. A napokon ani okolnosť, že dovolací súd posúdi niektorú z právnych otázok inak ako súdy nižších stupňov, neznamená nedostatočnosť súdneho rozhodnutia.

S ohľadom na to najvyšší súd nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmé a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, (pozri Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok ESĽP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok ESĽP z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok

ESLP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok ESLP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok ESLP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz, alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Ohľadom tohto dovolacieho dôvodu obvinení predniesli relevantné argumenty spočívajúce v spochybnení zákonnosti:

- kamerového záznamu z ONE Clubu,
- čítania výpovede svedkyne Y. z prípravného konania,
- rekognície so svedkyňou C..

Ku kamerovému záznamu z ONE Clubu.

Obidvaja obvinení v dovolaní argumentujú tým, že „kamerový záznam z ONE Clubu a aj následné fotografie z neho vyplývajúce, sú nezákonným dôkazom, pretože absentuje buď zápisnica o dobrovoľnom vydaní, resp. o odňatí vecí a absentuje vydanie kamerového záznamu...“.

K zákonnosti a procesnej použiteľnosti tohto dôkazného prostriedku sa vyjadril okresný súd na str. 16 svojho rozsudku a krajský súd na str. 7 svojho uznesenia.

Okresný súd vysvetlil: „Pokiaľ ide o zabezpečené kamerové záznamy od Mestskej polície Hlohovec a taktiež z diskotéky ONE Club, tieto považoval súd za zákonné dôkazy, pretože z obsahu vyšetrovacieho spisu vyplýva, že v prípravnom konaní boli tieto vydané na základe žiadostí OO PZ Hlohovec o predloženie videozáznamov z dní 3. októbra 2016 a 4. októbra 2016 pre potreby trestného stíhania v zmysle § 3 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku (žiadosti sú zažurnalizované na č. l. 415a a 415b), pričom niet pochybností o tom, že by neboli vydané dobrovoľne. V spomenutých žiadostiach OO PZ Hlohovec nebol výslovne uvedený žiaden odkaz na konkrétny prvok donútenia (napr. hrozba poriadkovej pokuty alebo aj upozornenie na možnosť ich odňatia), pričom kamerové záznamy boli prehraté a boli o tom aj vyhotovené oboznámené záznamy (z ich prehratia) už 6. októbra 2016, bolo nepochybné, že boli poskytnuté len veľmi krátko po doručení týchto žiadostí. Z týchto záznamov bolo tiež zrejmé od koho (ktorého subjektu/osoby) boli vydané. Zároveň je potrebné dodať, že Trestný poriadok striktné

neustanovuje presný procesný postup potrebný pre zabezpečenie kamerového záznamu ako dôkazu do trestného konania (t. j. či len postupom vydania veci alebo jej odňatia), pričom však musí byť zrejmy jeho pôvod a od ktorého subjektu (ktorej osoby) bol tento zabezpečený, čo v predmetnej veci splnené bolo. Z týchto dôvodov súd považoval kamerové záznamy za zákonné dôkazy, tým pádom považoval za zákonné dôkazy aj fotografie z nich vyhotovené a na hlavnom pojednávaní oboznámené, a preto tieto dôkazy mohol brať pri svojom rozhodnutí do úvahy a vychádzať z nich".

Krajský súd uviedol: „Pokiaľ ide o zákonnosť dôkazu - kamerového záznamu z diskotéky ONE Club, tu odvolací súd dodáva: Podľa § 89 ods. 1 alinea Trestného poriadku, kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konanie, je povinný ju na vyzvanie predložiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ak ju treba na účely trestného konania zaistiť, je povinný na vyzvanie týmto orgánom vydať.

Odvolací súd vo vyššie uvedenom ustanovení zámerne zvýraznil časť „na vyzvanie", pretože zákonná úprava okrem povinnosti vydať vec dôležitú pre trestné konanie na vyzvanie nijakým spôsobom neupravuje procesný postup, ktorým má byť zabezpečený dôkaz - kamerový záznam pre potreby trestného konania. Z vyšetrovacieho spisu (č. l. 414b) celkom jasne vyplýva, že vydaniu predmetného kamerového systému predchádzala „Žiadosť o predloženie video záznamu" zo 4. októbra 2016, ktorou bol záznam vyžiadaný povereným príslušníkom OO PZ v Hlohovci. Tu je potrebné poukázať aj na to, že v zmysle § 89 ods. 1 Trestného poriadku vecou dôležitou pre trestné konanie je bezpochyby aj obrazovo-zvukový záznam. Rovnako významnou skutočnosťou je tá, že zákon pre samotnú výzvu v zmysle § 89 ods. 1 Trestného poriadku neustanovuje predpísanú formu. Výzva môže byť ústna ako aj písomná. Pokiaľ ide o písomnú výzvu, táto môže byť súčasťou inej písomnosti (napr. predvolania na vykonanie procesného úkonu). Len pokiaľ ide o ústnu výzvu, výzva v takejto forme sa zaznamenáva „zaprotokolovaním" do zápisnice o vykonaní úkonu. (Tieto závery nesporne vyplývajú z Komentára k Trestnému poriadku, spracovaný pod vedením autorského kolektívu Doc. JUDr. Jozefom Čentěšom, PhD., II/1-1-180, str. 420). V tomto prípade však ako bolo uvedené vyššie orgány činné v trestnom konaní vyzvali dotknutú osobu na predloženie kamerového systému riadnou písomnou výzvou, preto nie je dôvod pochybovať o zákonnosti a následnej prípustnosti tohto dôkazu v trestnom konaní. Námieta obhajoby, ktorou sa dovoľáva na zápisnicu, resp. záznam o vydaní veci je v tomto smere nedôvodná. S poukazom na vyššie uvedené vo vzťahu k tomuto dôkazu je potrebné uzavrieť, že je zákonný, spôsobilý spolu s ďalšími dôkazmi vyvodiť záver o vine obžalovaných".

Obvinení dostali od obidvoch súdov adekvátnu odpoveď na svoje argumenty, a preto ich námietka, že „okresný súd ani odvolací súd vôbec neodôvodnili použitie kamerových záznamov" nemá reálny podklad.

Dovolatelia nespochybňujú obsah kamerového záznamu v zmysle prípadnej manipulácie, ale namietajú len spôsob jeho získania do dispozície orgánov činných v trestnom konaní. Niet teda pochyb o tom, že aj obvinení akceptujú obsah kamerového záznamu ako priebeh deja, ktorý sa ako nespochybniteľný fakt v realite odohral.

Možno pripustiť situácie, keď nesprávny spôsob získania dôkazného prostriedku vylúči jeho použiteľnosť v procese dokazovania, napr.: Priznanie sa obvineného získané fyzickým donútením (§ 119 ods. 5 Trestného poriadku), resp. výsledky vykonanej domovej prehliadky bez súhlasu dotknutej osoby a bez príkazu sudcu pre prípravné konanie na vykonanie domovej prehliadky (§ 100 ods. 1 Trestného poriadku), či výsledky odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky získané bez príkazu sudcu pre prípravné konanie (§ 115 ods. 2 Trestného poriadku) a pod. V predmetnej veci o takúto a ani iné im sa približujúce prípady nejde.

Právne závery okresného i krajského súdu ohľadom použiteľnosti kamerového záznamu najvyšší súd akceptuje a dopĺňa.

Ustanovenie § 89a ods. 1 Trestného poriadku upravuje edičnú povinnosť predložiť, resp. vydať vec - v tomto prípade poverenému príslušníkovi Policajného zboru (viď č. l. 415b), ktorá môže slúžiť na dokazovanie,

Výzva na predloženie alebo na vydanie veci v zmysle § 89a ods. 1 Trestného poriadku nemá predpísanú formu. Ide o opatrenie policajta (v tomto prípade), proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok. V predmetnej veci takéto opatrenie vydal oprávnený subjekt - policajt v písomnej forme a označil ho ako žiadosť o predloženie videozáznamu (č. l. 45b). Aj v prípade takéhoto postupu policajta primerane - per analogiam platí § 62 ods. 1 Trestného poriadku, že podanie (vyššie uvedená žiadosť) sa musí posúdiť podľa obsahu a nie podľa označenia.

Z obsahu žiadosti (výzvy) je nepochybne zrejmé, čo policajt požadoval, od koho a prečo. Len nesprávne označenie výzvy ako žiadosti a ani nesprávny odkaz na § 3 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku neznamenaajú, že vydaný kamerový záznam bol orgánmi činnými v trestnom konaní získaný nezákonným postupom.

Žiadosť o predloženie videozáznamu obsahovo a materiálne zodpovedá výzve na predloženie veci v zmysle § 89a ods. 1 Trestného poriadku, pričom nemožno opomenúť, že policajt žiadal o „vyhotovenie videozáznamu na CD nosič, USB kľúč alebo iné pamäťové médium“. Žiadal teda kópiu z originálneho nosiča, ktorý tak nebolo potrebné odňať z dispozície vlastníka.

Absenciu zápisnice o úkone podľa § 89a ods. 1 Trestného poriadku vyhotovenú v zmysle § 93 ods. 1 Trestného poriadku možno považovať za nedostatok v procesnom postupe policajta, nie však v takých rozmeroch, aby spôsobila nezákonnosť získania kamerového záznamu, a tak jeho nepoužiteľnosť v procese dokazovania. Zápisnica o úkone v zmysle § 93 ods. 1 Trestného poriadku sa vydáva ex post po realizácii predloženia alebo vydania veci a má dokumentačný, osvedčovací a deklaratórny charakter. V tejto veci kamerový záznam predložil - vydal M. K. (č. l. 399). Nie je zrejmé, či osobne alebo poštou a ani to, či išlo o originálny nosič alebo kópiu originálu. Tieto skutočnosti však nie sú rozhodné, pokiaľ menovaný konal dobrovoľne a nemal výhrady k odovzdaniu veci, ktoré by nepochybne bolo potrebné zafixovať práve do zápisnice podľa § 93 ods. 1 Trestného poriadku.

Pokiaľ obvinení namietajú, že „absentuje vydanie kamerového záznamu“, tak nemožno presne zistiť, čo tým mali na mysli, nakoľko kamerový záznam je v spise a vydal ho M. K. (č. l. 399). Preto je takýto argument dovolateľov neprijateľný.

Najvyšší súd uzatvára. Kamerový záznam z ONE Clubu získali orgány činné v trestnom konaní bez akéhokoľvek náznaku zlomyseľnosti či úskoku, pričom vyššie uvedené nedostatky v procesnom postupe policajta nemožno označiť za fatálne, ktoré by znamenali nepoužiteľnosť tohto dôkazného prostriedku. Preto súdy nižších stupňov mohli dôkazný prostriedok - kamerový záznam a okolnosti z neho plynúce zaradiť do štruktúry procesne použiteľných dôkazov a následne tieto informácie hodnotiť ako každý iný dôkaz.

Preto najvyšší súd neprijal argumenty obvinených ohľadom kamerového záznamu.

K svedeckej výpovedi R. Y..

Obvinený Q. (nie aj obvinený W.) v dovolaní namietal, v podstate zákonnosť postupu súdu prvého stupňa podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, keď boli na hlavnom pojednávaní odstraňované rozpory medzi jej výpoveďou učenou na hlavnom pojednávaní 22. januára 2019 a výpoveďou z prípravného konania zo 14. októbra 2016.

Okresný súd k tomu na strane 19 rozsudku uviedol:

„Svedkyňa R. Y. si pamätala partiu štyroch chlapov, ako napadli dotyčného a strašne ho zbili. Vedela, že tam bol M. a B.. Videla to zo vzdialenosti asi 5 metrov. Bolo to presne pred prevádzkou BB burger. Svedkyňa následne na hlavnom pojednávaní potvrdila pravdivosť tej časti svojej výpovede z prípravného konania, kde uvádzala nasledovné: „...uvidela som po mojej ľavej ruke na rohu budovy pri predajni novín niekoľko osôb, ako kopú na zemi ležiaceho chalana, ktorý pred nimi pred malou chvíľou utekal. Ja som videla tri osoby, kde som ihneď spoznala - B. B., ktorý mal oblečené tričko s krátkymi rukávami, V. M.,

ktorý mal biele tričko s krátkymi rukávami s nejakým nápisom na tričku, a C. Q. prezývaného „H.“, ktorý mal oblečenú tmavú mikinu s bielou šnúrkou. Videla som, ako ležiaceho na zemi všetci traja opakovane kopali do brucha. Po chvíli prišiel ku skupine nejaký chalan, ktorý ich ohlásil slovami „nechajte ho tak“, a vtedy sa V. M. otočil so slovami „čo si povedal?“ a uderil ho päťou do tváre. Následne sa napadnutý chalan otočil, akoby chcel ísť z miesta preč, a V. M. ho kopol do chrbta, následkom čoho chalan padol tvárou na zem“. Táto jej výpoveď bola síce spredu vznesením obvinenia obom obžalovaným, avšak nebola jediným usvedčujúcim dôkazom ich viny vzhľadom na výpoveď poškodeného F. a taktiež oboznámené kamerové záznamy či zápisnicu o rekognícii osoby so svedkyňou J. C., a preto súd aj na nej mohol založiť svoje rozhodnutie o vine“.

Krajský súd na strane 8 uznesenia vysvetlil:

„Pokiaľ ide o samotný súdený skutok pred diskotékou ONE Club, priebeh skutku opísal nielen poškodený F., ale aj svedkyne C. a Y. (ktorých výpovede boli verifikované aj svedkami M.). Z ich výpovedí je nepochybné, že útočníkmi boli aj obžalovaní W. a Q.. Tieto závery spoľahlivo potvrdzovala prvotná výpoveď svedkyne Y., ktorá jednoznačne označila ako osobu, ktorá útočila na X. aj obžalovaného Q.. Obhajoba namietala práve svedeckú spôsobilosť tejto svedkyne, a to tým, že počas druhého výsluchu (po vznesení obvinenia) táto svedkyňa neoznačila obžalovaného Q. ako útočníka. Tu odvolací súd poukazuje (rovnako ako súd prvého stupňa), že druhá svedecká výpoveď nebola v konaní pred súdom vykonaná postupom podľa § 263 a § 264 Trestného poriadku, preto na ňu nebolo možné prihliadať. Za zmienku stojí tiež to, že svedkyňa Y. na prvotnej výpovedi zotrvala, uviedla, že prvotná výpoveď je pravdivá. Rozpornosť nastala s najväčšou pravdepodobnosťou časovým hľadiskom, kedy od prvej výpovede uplynuli dva roky. Pokiaľ ide o dôkaz - rekogníciu so svedkyňou C., odvolací súd odkazuje na odôvodnenie v odsekoch vyššie, kde sa vysporiadal so zákonnosťou tohto dôkazu, ktorým bol bezpochyby jednoznačne opoznaný obžalovaný W. ako útočník“.

Dovolací súd uvádza:

Otázka, ktorú treba vyriešiť je, či možno na hlavnom pojednávaní, za účelom odstraňovania rozporov vo veci aktuálne na hlavnom pojednávaní vypočúvaného svedka, prečítať časť jeho výpovede z prípravného konania, ktorá v prípravnom konaní nebola vykonaná kontradiktórne. Najvyšší súd odpovedá.

Okresný súd na hlavnom pojednávaní konanom 22. januára 2019 (č. l. 680) postupom podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku čítal časť výpovede svedkyne Y. z prípravného konania zo 14. októbra 2016. Výpoveď svedkyne Y. zo 14. októbra 2016 (č. l. 259 - 260) bola vykonaná po začatí trestného stíhania vo veci a v súlade s § 129, § 131, § 133 Trestného poriadku. Poverený príslušník pri vykonaní tohto procesného úkonu nepochybil a postupoval v súlade so zákonom, a to aj s ustanovením § 119 Trestného poriadku.

Pre vyriešenie nastolenej otázky je potrebné rozlíšiť postup podľa § 263 Trestného poriadku a podľa § 264 Trestného poriadku.

§ 263

(1) Namiesto výsluchu svedka na hlavnom pojednávaní možno čítať zápisnicu o jeho výpovedi alebo jej podstatnú časť, ak s tým súhlasí prokurátor a obžalovaný a súd nepovažuje osobný výsluch za potrebný.

(2) Súhlas obžalovaného nie je potrebný, ak sa výslovne vyjadril, že sa na hlavnom pojednávaní nezúčastní, alebo výslovne požiadal, aby sa hlavné pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti, alebo ak sa na hlavné pojednávanie napriek riadnemu predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil, alebo sa bez vážneho dôvodu vzdialil z pojednávacej siene, alebo ak prokurátor navrhol v obžalobe čítať výpoveď svedka a obžalovaný po doručení výzvy podľa § 240 ods. 3 takého svedka nenavrhol vypočuť osobne. V uvedených prípadoch stačí súhlas prokurátora. O tejto skutočnosti musí byť obžalovaný v predvolaní poučený.

(3) Zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka sa môže prečítať aj vtedy, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona a

a) taká osoba zomrela alebo sa stala nezvestnou, pre dlhodobý pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste nedosiahnuteľnou, alebo ochorela na chorobu, ktorá natrvalo, alebo na dlhší čas znemožňuje jej výsluch, alebo ak sa taká osoba ani na opätovné predvolanie súdu k výsluchu bez dôvodného ospravedlnenia nedostaví a jej predvedenie bolo neúspešné; ak ide o výpoveď svedka, u ktorého bol v čase jeho výpovede v prípravnom konaní, ktorá sa má prečítať, dôvodný predpoklad, že na hlavnom pojednávaní ho nebude možné vypočuť, možno jeho výpoveď prečítať len vtedy, ak bol o úkone riadne upovedomený obvinený, a ak má obhajcu, jeho obhajca,

b) išlo o neodkladný úkon alebo neopakovateľný úkon, alebo

c) taká osoba na hlavnom pojednávaní bez oprávnenia odoprela vypovedať.

(4) Zápisnicu o výpovedi svedka, ktorý na hlavnom pojednávaní využil svoje právo odoprieť výpoveď podľa § 130, možno prečítať len za predpokladu, že bol pred výsluchom, ktorého sa zápisnica týka, o svojom práve odoprieť výpoveď riadne poučený a výslovne vyhlásil, že toto právo nevyužíva, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona.

(6) Strany môžu namietat' spôsob vykonávania výsluchu, najmä môžu namietat' prípustnosť otázky položenej vypočúvajúcim. O námietke rozhodne predseda senátu. Ak námietke vyhovie, vypočúvaný nie je povinný na otázku odpovedať a táto otázka sa do zápisnice nezapíše, alebo sa zo zápisnice vyčiarkne. O námietke proti otázke predsedu senátu, sudcu alebo prísediaceho rozhodne senát.

Z citovaného zákonného ustanovenia je zjavné, že § 263 Trestného poriadku sa týka situácie ak svedka nemožno na hlavnom pojednávaní (z akýchkoľvek dôvodov) vypočuť, a preto sa má prečítať jeho výpoveď z prípravného konania. Na takúto situáciu sa striktnie musí aplikovať princíp kontradiktórnosti obsiahnutý v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru podľa, ktorého kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

d) vypočúvať alebo dať vypočuť svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a vypočutie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

Európsky súd pre ľudské práva vyslovil v nasledujúcich veciach takéto právne závery:

- Unterpetinger p. Rakúsku, rozsudok z 24. novembra 1986 - sťažovateľ bol obvinený z ublíženia na zdraví svojej manželke a nevlastnej dcére. Vyhlásil, že sa necíti vinný. Svedkyne boli vypočuté vyšetrovateľom v prípravnom konaní. Na hlavnom pojednávaní odmietli vypovedať. Na návrh prokurátora boli prečítané ich výpovede z prípravného konania. EŠLP vyslovil, že prečítanie výpovedí svedkov z prípravného konania je prípustné, ak tieto boli získané v súlade s právami obhajoby. Ďalej uviedol, že obžaloba bola založená hlavne na výpovediach jeho manželky a nevlastnej dcéry a vnútroštátny súd ich výpovede z prípravného konania považoval za dôkaz o pravdivosti obvinenia. Majúc na pamäti, že obvinený nemal možnosť v žiadnom štádiu konania klásť otázky osobám, ktorých výpovede sa prečítali na pojednávaní, dospel k záveru o porušení práva obvineného na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 6 ods. 1 v spojení s princípmi obsiahnutými v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru.

- Kostovski p. Holandsku, rozsudok z 20. novembra 1999 - sťažovateľ bol odsúdený za bankové lúpežné prepadnutie na základe prečítaných výpovedí dvoch anonymných svedkýň z prípravného konania. Na hlavnom pojednávaní svedkyne neboli vypočuté. EŠLP vyslovil, že v princípe sa musia všetky svedecké výpovede uskutočniť v prítomnosti obvineného. Použitie svedeckých výpovedí, ktoré sa získali v štádiu vyšetrovania, je prípustné, pokiaľ sa rešpektovalo právo na obhajobu. Obvinený musí mať adekvátnu a dostatočnú príležitosť na to, aby mohol v čase, keď sa urobila svedecká výpoveď, alebo v neskoršom štádiu konania poprieť ju a klásť svedkom otázky. V tomto prípade obvinenému nebola takáto príležitosť poskytnutá, a preto rozhodol o porušení čl. 6 ods. 1 v spojení s princípmi obsiahnutými v čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru.

- Luca p. Taliansku, rozsudok z 27. februára 2001 - sťažovateľ bol odsúdený za prechovávanie omamných látok na základe prečítanej výpovede spolupáchateľa získanej v prípravnom konaní. Spolupáchateľ na pojednávaní odmietol vypovedať. EŠLP vyslovil, že dôkazy musia byť zásadne vykonané pred obvineným na verejnom pojednávaní na účely ich kontradiktórneho prerokovania. Môže byť potrebné opierať sa o výpoveď z prípravného konania. Obvinený však musí mať primeranú a dostatočnú možnosť poprieť výpoveď buď počas vyšetrovania alebo počas pojednávania. Ak je

odsúdenie založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovedi osoby, ktorú obvinený nemohol nikdy vypočuť, alebo dať vypočuť, právo na obhajobu je skrátené spôsobom nezlučiteľným s čl. 6 Dohovoru.

- Asch p. Rakúsku rozsudok z roku 1991. Družka obžalovaného bola vypočutá v prípravnom konaní a následne sa na hlavnom pojednávaní rozhodla nevypovedať. Preto bola prečítaná jej výpoveď produkovaná v prípravnom konaní. ESLP nemal za preukázané porušenie Dohovoru, pretože uvedená výpoveď nepredstavovala jediný dôkaz, na ktorom bolo založené rozhodnutie o vine. Obžalovaný mal tiež možnosť obsah výpovede kritizovať a využiť ďalšie spôsoby obhajoby. Obžalovaný nedostal v žiadnej fáze konania možnosť vypočuť svedkyňu a napriek tomu ESLP tento postup za porušenie čl. 6 ods.3 nepovažoval, pretože jej výpoveď nepredstavovala jediný dôkaz, na ktorom bolo založené rozhodnutie o vine.

- Saidi p. Francúzsku z roku 1993, keď rozhodol o porušení čl. 6 ods.1, ods.3 písm. d) Dohovoru a uviedol, že práva obhajoby sú obmedzené spôsobom nezlučiteľným s požiadavkami článku 6, ak sa uznanie viny/odsúdenie zakladá výlučne či rozhodujúcim spôsobom na výpovedi svedka, ktorého obžalovaný nedostal príležitosť vypočuť alebo dať vypočuť ani v prípravnej fáze konania, ani v priebehu súdneho procesu (rovnako i Balán proti ČR, Breukhoven proti ČR, Krasniki proti ČR).

- Balán p. ČR - ESLP vyslovil: Ak vnútroštátne právo pripúšťa v prípade spoluobvineného, ktorý odmietne svedčiť na hlavnom pojednávaní, prečítať jeho výpoveď z prípravného konania (výpoveď obvineného) nie je táto skutočnosť dôvodom pre to, aby bol obvinený zbavený práva, ktoré mu zaručuje čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru, teda preskúmať alebo dať preskúmať kontradiktórnym spôsobom všetky zásadné dôkazy proti sebe.... Jedná sa totižto o právo obvineného vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe, ktoré zaručuje čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru a ktorého výkon v zásade nepodlieha uváženiu súdu. K porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru teda došlo.

- K porušeniu Dohovoru došlo vo veci Breukhoven p. ČR rozsudok č. 44438/06 z 21.7.2011, kde išlo o prípad osoby odsúdenej okrem iného i za trestný čin obchodovania s ľuďmi, a to prevažne na základe výpovedí niekoľkých žien, ktoré mal pod sľubom riadneho zamestnania vylákať z Rumunska a následne pod hrozbou násilia donútiť k prostitúcii. Výsluch svedkýň bol vykonaný ako neodkladný úkon podľa § 158a ČTP - za prítomnosti sudcu, ale bez prítomnosti obhajcu. Súd sa potom nepokúsil svedkyne vypočuť na hlavnom pojednávaní a ich výpovede prečítal podľa § 211 ods. 2 ČTP. ESLP pripomenul zásadu, podľa ktorej je treba dať obvinenému možnosť vypočuť svedkov obžaloby, hoci táto zásada pripúšťa výnimky, s právami obhajoby je nezlučiteľné, ak je odsudzujúci rozsudok založený výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovediach svedkov, ktorých obvinený nemal možnosť vypočuť v žiadnej fáze konania. Ak takí svedkovia nie sú k dispozícii, majú štátne orgány vyvinúť primeranú snahu k zaisteniu ich prítomnosti počas konania. I keď pre obeť sexuálnych trestných činov môže byť konfrontácia s páchatelom veľmi zraňujúca, sú štáty povinné prijať opatrenia, ktoré vyvážia znevýhodnenie pozície obhajoby. ESLP konštatoval, že trestný čin obchodovania s ľuďmi bol sťažovateľovi preukázaný len výpoveďami spomenutých svedkýň, ktoré sťažovateľ nemal možnosť vypočuť a ktorých výsluch sa súd nepokúsil zaistiť hoci priamo v Rumunsku. Došlo tak k porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru.

- Rachdad p. Francúzsku (2003) ESLP uviedol, že článok 6 EDLP síce oprávňuje vnútroštátne súdy na to, aby založili výrok o uznaní viny na svedectve svedkov proti obžalovanému, ktorých tento alebo jeho obhajca nemohli vypočúvať v žiadnej fáze konania, ale výlučne len v prípade, ak

- je nemožnosť konfrontácie spôsobená nemožnosťou svedka lokalizovať (objektívna nemožnosť) a to i napriek aktívnej činnosti (hľadaniu) orgánov štátu

- svedectvo/výpoveď nesmie v žiadnom prípade predstavovať jediný dôkaz, na ktorom je uznanie viny založené (Zentar proti Francúzsku, Guilloury proti Francúzsku).

Postupom času ESLP tieto závery rozšíril i na prípady, keď svedka síce lokalizovať možno, ale objektívne ho nemožno predviesť pred súd a vypočuť (Ubach Mortes proti Andorre, Berisha proti Holandsku). Z uvedeného vyplýva, že trestné konanie je automaticky nespravodlivé a dochádza k porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru v prípade, ak je predmetná výpoveď svedka jediným usvedčujúcim dôkazom.

Ak sa však jedná o dôkaz rozhodujúci (ale nie jediný) považuje sa konanie síce za nespravodlivé, ale členský štát sa môže zodpovednosti „zbaviť“ ak preukáže, že urobil všetko pre to, aby prítomnosť svedka zabezpečil, teda že je vylúčená nedbanlivosť zo strany orgánov štátu. Niekedy ESLP prihliada i k

d ďalším okolnostiam, napríklad, či súdy spornú výpoveď hodnotili s maximálnou starostlivosťou, čím sa mohli vyvážiť práva obhajoby (Haas proti SRN). Z uvedeného vyplýva formulácia pozitívneho záväzku štátu, aby vyvinul maximálne možné úsilie, na zabezpečenie prítomnosti svedka v konaní pred súdom a to jednak prijatím zodpovedajúcej právnej úpravy, ako i aktívnym konkrétnym konaním (u nás napr. okrem iného i § 88 TP). Odmietnutie umožnenia výsluchu takého svedka musí byť zároveň dostatočne odôvodnené (Reiner a ďalší p. Rumunsku). Zároveň však kumulatívne platí podmienka, že s dôkazmi pri vykonávaní ktorých nie sú práva obhajoby dôsledne zabezpečené, musí súd pri rozhodovaní nakladať so zvláštnou starostlivosťou.

Sumárne možno konštatovať, že ak sa jedná v prípade uvedených výpovedí o jediný dôkaz, tak EŠLP bude konštatovať porušenie Dohovoru bez ohľadu na zistenú, či absentujúcu nedbanlivosť štátu. Ak sa bude jednať o dôkaz rozhodujúci, tak v prípade zistenia nedbanlivosti bude rozhodnuté o porušení Dohovoru, pri nezistení nedbanlivosti o porušenie nepôjde. V prípade slabšieho dôkazu o porušenie Dohovoru nepôjde ani v jednom prípade.

- Al Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu (2011 - modifikácia pravidla jediného či rozhodujúceho dôkazu). Podstata spočívala v tom, že pán Al Khawaja sa mal ako rehabilitačný lekár dopustiť sexuálneho nátlaku na dvoch pacientkach po uvedení do hypnózy. Prvá pacientka sa po výsluchu na polícii o veci zverila dvom kamarátkam a následne spáchala samovraždu. Obžalovaný je teda nemal možnosť nikdy vypočuť. Vnútroštátny súd povolil prečítanie jej výpovede z fázy vyšetrovania na súdnom konaní. Išlo pritom o jediný priamy dôkaz. Okrem toho mal súd k dispozícii výpovede dvoch priateľiek poškodenej, ktoré boli nepriamymi dôkazmi.

Vo veci Tahery spočívalo obvinenie i obžaloba na tom, že pán Tahery mal pobodať iného muža, pričom sám poškodený uviedol, že nevidel, kto ho bodol. O dva dni sa na políciu dostavil svedok, ktorý uviedol, že videl, ako obžalovaný bodol poškodeného. Následne však v konaní pred súdom odmietol vypovedať, z obavy o život a zdravie seba a svojej rodiny. Jeho výpoveď bola preto pred súdom prečítaná, pričom sa jednalo o dôkaz zásadný.

V oboch prípadoch rozhodli vnútroštátne súdy o vine.

V konaní pred EŠLP bolo najprv v oboch prípadoch rozhodnuté o porušení čl. 6 ods.1 a 3 písm. d) Dohovoru. Prípád bol však predložený Veľkému senátu EŠLP, ktorý v prípade Al Khawaja následne rozhodol odlišne a v prípade Tahery síce rovnako, ale s odlišným odôvodnením.

Veľký senát použil, trojfázový test - tzv. Al Khawaja test. V rámci testu sa zisťuje:

1. či neumožnenie výsluch svedka bolo založené na dobrom dôvode,
2. či sporná výpoveď predstavuje jediný alebo rozhodujúci dôkaz,
3. či toto obmedzenie práva na kontradiktórnosť konania bolo vyvážené ďalšími faktormi, vrátane procesných opatrení využitých v konaní.

Dobrý dôvod

Dobrý dôvod postráda definíciu, pôjde zrejme o nevyhnutnosť použitia predchádzajúcej výpovede svedka. Za dobrý dôvod je možné považovať napríklad smrť svedka. Ten sa však neuplatní, ak orgány štátu vedeli o riziku hroziacemu svedkovi a nič nepodnikli. Všeobecný a bližšie nezdôvodnený strach svedka sa za dobrý dôvod nepovažuje, vždy treba skúmať i možnosť použitia inštitútu utajeného svedka. Ak strach vzbudil obžalovaný alebo osoby s ním spolčené, vyskytuje sa názor, že sa obžalovaný týmto konaním práva vypočúvať svedkov vzdal. To je však v rozpore s judikatúrou týkajúcou sa utajených svedkov.

Váha dôkazu (jediný/rozhodujúci)

Podľa Al Khawaja testu teda samotná skutočnosť, že sa jedná o dôkaz jediný, či rozhodujúci, ešte nemusí spôsobiť porušenie Dohovoru, ak je táto skutočnosť vyvážená inými opatreniami. Vyžaduje sa teda existencia dostatočných vyvažovacích faktorov, vrátane silných procesných záruk, ktoré umožňujú náležité a spravodlivé ohodnotenie spoľahlivosti spornej výpovede. Výpoveď obhajobou nevypočutého svedka teda musí byť dostatočne spoľahlivá.

Vyvažujúce opatrenia

Posudzuje sa napríklad, či bola výpoveď zachytená v korektnej procesnej forme, či je výpoveď potvrdzovaná inými nerozpornými dôkazmi, zohľadňujú sa prípadné inštrukcie sudcu porote, kde ju upozorní na úskalia výpovede - teda upozornenie na riziká výpovede.

Na základe uvedeného testu prezentovaného v kauze Al Khawaja je teda možné právo obžalovaného na výsluch svedkov v celom rozsahu poprieť, ak je dostatočne vyvážené obmedzenie práv obhajoby.

Princíp kontradiktórnosti sa uplatňuje predovšetkým v súdnom konaní. Prvky kontradiktórnosti sa však vyskytujú už v prípravnom konaní. Výpoveď svedka môže súd zásadne vziať za základ svojho rozhodnutia, len ak bol svedok vypočutý kontradiktórne v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. d). Dôkazy musia byť spravidla vykonané pred obvineným na verejnom konaní za účelom ich kontradiktórneho prejednávania, ale použitie výpovedí z prípravného konania samo o sebe neodporuje čl. 6 ods. 1, 3 písm. d) Dohovoru pod podmienkou, že boli rešpektované práva obhajoby.

Najvyšší súd poznamenáva, že ak by svedkyňa Y. na hlavnom pojednávaní nevypovedala a súdy nižších stupňov by posúdili jej výpoveď z prípravného konania ako jediný usvedčujúci dôkaz, nebolo by možné čítať jej „nekontradiktórnu“ výpoveď z prípravného konania postupom podľa § 263 Trestného poriadku, nakoľko by absentovala možnosť obvineného „vypočúvať alebo dať vypočuť svedka ...“ v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru. Ak by súd prečítal jej „nekontradiktórnu“ výpoveď z prípravného konania a táto by bola jediným usvedčujúcim dôkazom, podľa názoru najvyššieho súdu by došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru, pretože odsúdenie by bolo založené výlučne na výpovedi osoby, ktorú nemohol obvinený nikdy vypočuť alebo dať vypočuť, čím by bolo jeho právo na obhajobu obmedzené spôsobom nezlučiteľným s čl. 6 Dohovoru.

V predmetnej veci nenastala taká situácia, ktorá by naznačovala porušenie článku 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru. Svedkyňa Y. bola na hlavnom pojednávaní prítomná a vypovedala (č. l. 679-680). V takom prípade sa nepostupuje podľa § 263 Trestného poriadku, ale podľa § 264 Trestného poriadku.

§ 264

(1) Ak sa svedok odchýli v podstatných bodoch od svojej skoršej výpovede, môže mu byť na návrh prokurátora, obžalovaného alebo obhajcu zápisnica o jeho skoršej výpovedi predložená na vysvetlenie rozporov v jeho výpovediach.

(2) Predloženie skoršej výpovede podľa odseku 1 spočíva v prečítaní tých častí zápisnice o skoršom výsluchu, ku ktorým sa má vyslúchaný vyjadriť a vysvetliť rozpory medzi svojimi výpoveďami. Zápisnicu prečíta tá zo strán, ktorú určí predseda senátu, ak zápisnicu neprečíta sám alebo ním poverený člen senátu.

Postupom podľa § 264 ods. 2 Trestného poriadku sa „oživuje pamäť“ svedka, ktorý reaguje na ním skôr poskytnuté informácie. „Konfrontácia“ svedka s jeho predchádzajúcimi tvrdeniami môže prívodiť nasledovné situácie:

A: svedok na hlavnom pojednávaní „po oživení pamäte“ nepotvrdí svoju usvedčujúcu nekontradiktórnu výpoveď z prípravného konania. Napr.: Na hlavnom pojednávaní svedok vypovedá, že obžalovaný na skutku neparticipoval, hoci ho v prípravnom konaní usvedčoval. Po prečítaní jeho „nekontradiktórnej“ výpovede z prípravného konania a pri odstraňovaní rozporov medzi týmito výpoveďami svedok zotrvá na tom, čo uviedol (teraz) na hlavnom pojednávaní, a teda že obžalovaný na skutku neparticipoval. V takom prípade nemôže súd oprieť odsudzujúce rozhodnutie o „nekontradiktórnu“ výpoveď svedka z prípravného konania - ak by išlo o jediný alebo rozhodujúci dôkaz a proces ako celok by neprešiel Al - Khawaja testom, pretože odsúdenie by bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovedi osoby, ktorú obvinený nemohol nikdy vypočuť, alebo dať vypočuť, čo by odporovalo čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru.

B: Svedok na hlavnom pojednávaní „po oživení pamäte“ potvrdí svoju usvedčujúcu nekontradiktórnu výpoveď z prípravného konania. Napr.: Na hlavnom pojednávaní svedok vypovedá, že si nepamätá, či obžalovaný participoval na skutku, hoci ho v prípravnom konaní usvedčoval. Po prečítaní jeho „nekontradiktórnej“ výpovede z prípravného konania a pri odstraňovaní rozporov medzi týmito výpoveďami, svedok potvrdí, že obžalovaný na skutku participoval.

V takom prípade svedok kontradiktórne usvedčuje obžalovaného, nakoľko ide o jeho tvrdenie na hlavnom pojednávaní za prítomnosti obhajoby, ktorá má možnosť vypočuť svedka, kľásť mu otázky a spochybňovať všetko, čo na hlavnom pojednávaní uviedol, a tak spochybňovať aj informácie, ktorých pravdivosť overil na hlavnom pojednávaní. Princíp kontradiktórnosti tak podľa názoru najvyššieho súdu nie je narušený a výpoveď svedka poskytnutú na hlavnom pojednávaní, môže súd zaradiť do štruktúry usvedčujúcich dôkazov.

V predmetnej veci ide o situáciu pod bodom B, a preto súdy nižších stupňov mohli pri hodnotení dôkazov prihliadať na všetko, čo svedkyňa Y. vypovedala, a teda aj na jej tvrdenie, že na skutku participoval C. Q. prezývaný „H.“ (č. l. 260).

Obhajoba bola prítomná na hlavnom pojednávaní a mala možnosť (a aj ju využila) „grilovať“ svedkyňu, čím bolo obhajobe umožnené plne realizovať právo na obhajobu. S ohľadom na uvedené najvyšší súd nezistil porušenie zákona postupom okresného súdu podľa § 264 ods. 2 Trestného poriadku vo vzťahu k výpovedi svedkyne Y..

K rekognícii vykonanej so svedkyňou C..

Obvinený R. W. v dovolaní namieta zákonnosť rekognície vykonanej so svedkyňou C. s ohľadom na to, že pri rekognícii bola prítomná ako nezúčastnená osoba policajka Q. A..

Okresný súd na str. 16 - 17 rozsudku uviedol: „Pokiaľ ide o nezúčastnenú osobu - npor. Mgr. Q. A., ktorá v prípravnom konaní sa zúčastnila viacerých vyšetrovacích úkonov, je potrebné uviesť, že vo vzťahu ku každému takémuto vyšetrovaciemu úkonu, ktorého sa zúčastnila, bola podľa názoru súdu nezúčastnenou osobou v zmysle § 30 ods. 2 Trestného poriadku (k tomu aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. februára 2018, sp. zn. 5Tdo/3/2018, a uznesenie Krajského súdu v Nitre z 26. januára 2017, sp. zn. 4To/101/2016). Pri spisovaní trestného oznámenia so svedkyňou W. C. dňa 2. októbra 2016 táto svedkyňa neuviedla žiadne mená páchatel'ov skutku, pre ktorý podávala trestné oznámenie. Bola taktiež následne aj pri výsluchu svedkyne J. C. a tiež pri rekognícii, ktorá bola so svedkyňou vykonaná v ten istý deň, pričom po nahliadnutí do zápisnice o rekognícii zo 14. októbra 2016 (č. l. 312 - 316) svedkyňa J. C. uviedla, že podpisy na zápisnici sú jej vlastnoručné, pričom sa síce vyjadrila, že si nepamätá, že by sa úkonu zúčastnila aj Q. A., čo však aj pripustila („možnože aj áno!), a teda výslovne nepoprela túto skutočnosť v zápisnici uvedenú (nie ako to tvrdil obhajca), pričom je potrebné tiež prihliadať okrem iného aj na to, že táto s ňou bola spísaná pred viac ako 2 rokmi (!). Pokiaľ ide o zápisnicu o výsluchu svedkyne J. C. z prípravného konania, táto sa na hlavnom pojednávaní nečítala postupom podľa § 263 alebo § 264 Trestného poriadku, teda táto zápisnica, resp. výpoveď tejto svedkyne z prípravného konania nebola vykonaná na hlavnom pojednávaní, teda súd ju nemohol brať ani do úvahy (pozri § 2 ods. 19 Trestného poriadku). Z týchto dôvodov považoval súd vykonanú rekogníciu so svedkyňou J. C. za zákonnú. Naviac si táto pri svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní spomenula, že pri rekognícii opoznala dvoch alebo troch útočníkov, čo skutočne zo zápisnice o rekognícii aj vyplývalo“.

Krajský súd na stranách 6 - 7 uznesenia konštatoval: „Odvolací súd poukazuje na to, že zo zápisnice o vykonanej rekognícii so svedkyňou J. C. zo 14. októbra 2016 vyplýva, že pri vykonaní rekognície bola prítomná npor. Mgr. Q. A., ktorá je v zápisnici riadne podpísaná. Svedkyňa J. C. však v konaní pred súdom nevedela uviesť, či takáto osoba pri vykonaní tohto úkonu skutočne prítomná bola. Za osobu, ktorá bola nepretržite prítomná označila muža - policajta, k otázke či bola prítomná aj npor. Mgr. Q. A., sa vyjadriť nevedela, uviedla „možno aj áno“, podľa slov svedkyne sa v miestnosti stále niekto pohyboval, neustále prítomný bol len policajt. Pokiaľ ide o trestné oznámenie W. C. z 2. októbra 2016, na ktoré tiež poukazuje obhajoba, išlo o trestné oznámenie na neznámych páchatel'ov, ktorých podávateľka neoznačila žiadnymi menami ani inými identifikačnými údajmi (teda npor. Mgr. Q. A. v čase podania trestného oznámenia preukázateľne nepoznala totožnosť ani jedného z obžalovaných). Preto pokiaľ by aj npor. Mgr. Q. A. bola prítomná pri rekognícii so svedkyňou J. C., nie je možné

vyvodiť záver, že by tu mohla vzniknúť pochybnosť o nezaujatosti. Navyše, pri výsluchu tejto svedkyne zo 14. októbra 2016 už táto osoba prítomná nebola. Pokiaľ aj npor. Mgr. Q. A. bola pri vykonaní rekognície, nešlo o také pochybenie, ktoré by zhoršilo postavenie obvinených, nakoľko tí boli bez akéhokoľvek zaváhania v jednotlivých fotoalbumoch predložených svedkyni s istotou opoznaní a tiež preto, že nešlo o jediný dôkaz, na základe ktorého bola uznaná vina obžalovaných.

S poukazom na vyššie uvedené vo vzťahu k tomuto dôkazu je potrebné uzavrieť, že je zákonný, spôsobilý spolu s ďalšími dôkazmi vyvodiť záver o vine obžalovaných".

Najvyšší súd poznamenáva.

V zmysle § 30 Trestného poriadku je nezúčastnená osoba pomocnou osobou v trestnom konaní, ktorej úlohou je svojou prítomnosťou pri vykonaní procesných úkonov garantovať objektivitu a zákonnosť vykonania týchto úkonov.

Účelom pribratia nezúčastnenej osoby do konania je zabezpečenie kontroly regulárnosti a zákonnosti vykonania konkrétneho procesného úkonu účasťou nezainteresovanej osoby (nestranného pozorovateľa) na tomto úkone. Absencia prítomnosti nezúčastnenej osoby pri vyhľadávaní a zabezpečovaní dôkazov procesnými úkonmi, pri ktorých je prítomnosť nezúčastnenej osoby zákonom vyžadovaná spravidla spôsobuje nezákonnosť takto zabezpečených dôkazov. Aby tento účel nebol zmarený, zákon vyžaduje subjektívne predpoklady, ktoré musí spĺňať nezúčastnená osoba pribratá do trestného konania.

Týmito predpokladmi sú spôsobilosť na právne úkony a nezaujatosť k prejednávanej trestnej veci, k osobám ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom ako aj vo vzťahu k orgánom činným v trestnom konaní alebo súdu (§ 30 ods. 2 Trestného poriadku).

Riešenie otázky nezaujatosti nezúčastnenej osoby možno rozdeliť na dve fázy.

V prvej fáze - vykonanie samotného úkonu nemožno nezaujatosť posudzovať v takom istom rozsahu ako je to pri vylúčení orgánov činných v trestnom konaní, súdu a iných osôb v zmysle § 31 Trestného poriadku. Podstatný rozdiel v miere posudzovania nezaujatosti v tejto fáze spočíva v tom, že nezúčastnená osoba

- nevykonáva procesný úkon,
- procesný úkon sa nedotýka jej práv a povinností a ani
- nerozhoduje vo veci.

Ak strana konania nenamieta zákonnosť tohto procesného úkonu, vyjadruje tým spokojnosť s jej priebehom a nie je tak potrebné overovanie jeho priebehu nezúčastnenou osobou. Za takéhoto stavu možno pripustiť, že právo na spravodlivý proces by nemuselo byť porušené a akceptovať (tak ako strany konania) tento procesný úkon, pretože nezúčastnená osoba bola len pozorovateľom bez akýchkoľvek kompetencií.

Úlohou nezúčastnenej osoby je kontrola zákonnosti vykonania procesného úkonu. Z postavenia „kontrolóra" následne vyplýva úloha „overovateľa", ktorý má poskytnúť informácie o priebehu procesného úkonu. Pokiaľ strana konania namieta zákonnosť procesného úkonu, môže byť nezúčastnená osoba (ako overovateľ) vypočutá ako svedok k priebehu procesného úkonu. V tomto okamihu - druhá fáza zvyrazňuje rozsah prieskumu nezaujatosti nezúčastnenej osoby, a tak potreba komplexného posúdenia tejto otázky.

Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu definoval nestrannosť vo veci Piersack proti Belgicku ako absenciu predsudkov alebo predpojatosti. Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov (zakorenených úsudkov či názorov, ktoré nie sú založené na spoľahlivom poznaní, ale na púhom predpoklade) alebo predpojatosti (subjektivizme, neobjektivite, straníckosti). Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je

potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere.

V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu (v tomto prípade primerane aj nezúčastnenej osoby) prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack v. Belgicko - rozsudok ESĽP z 1. októbra 1982). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán.

Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. „Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ona sa musí aj javiť, že je vykonaná - Justice must not only be done, it must also be seen to be done“; „Treba ísť ďalej, ako sa veci javia - looking behind appearances“ (Delcourt v. Belgicko - rozsudok ESĽP zo 17. januára 1970, Saraiva de Carvalho v. Portugalsko - rozsudok ESĽP z roku 1994). Má byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať sudy pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani v. Taliansko, rozsudok ESĽP z 26. februára 1993). Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov.

Ak by aj najvyšší súd pripustil absolútnu profesionalitu a česťnosť nezúčastnenej osoby a konštatoval, že prešla testom subjektívnej nestrannosti z hľadiska objektívneho testu nestrannosti, nemôže obstať, ak nezúčastnená osoba má vzťah k veci - bola činná vo veci, alebo má vzťah k svedkovi či orgánu činnému v trestnom konaní vykonávajúcim procesný úkon.

V predmetnej veci policajka npor. Mgr. Q. A. vykonala procesný úkon - spísala zápisnicu o trestnom oznámení s oznamovateľkou W. C.. Policajka npor. Mgr. Q. A. je kolegyňou policajta ppor. Bc. V. V., ktorý vykonával úkony v tejto veci a napokon menovaná sa zúčastnila na procesnom úkone - rekognícii ako nezúčastnená osoba.

Procesné postavenie policajta - kolegu iného policajta činného v trestnej veci a postavenie policajta, ktorý vo veci dokonca sám vykonal procesný úkon, je nezlučiteľné s jeho následným postavením nezúčastnenej osoby pri procesnom úkone v tej istej veci v zmysle § 30 Trestného poriadku pre danosť pochybností o nezaujatosti vyplývajúcich z objektívne daných okolností - objektívneho testu nestrannosti.

Účasťou npor. Mgr. Q. A. na rekognícii so svedkyňou C. došlo k zmareniu tohto procesného úkonu pre porušenie ustanovenia § 30 ods. 2 Trestného poriadku, a tak k nemožnosti použiť tento dôkazný prostriedok a výsledky z neho ako dôkaz na preukazovanie viny obvineného W..

S ohľadom na vyššie uvedené, závery súdov nižších stupňov o použiteľnosti tejto rekognície ako relevantného usvedčujúceho dôkazu neobstoja. Použitie výsledkov rekognície, ktorej sa zúčastnila npor. Mgr. Q. A. ako nezúčastnená osoba, na preukazovanie viny obvinenému W. neprichádza do úvahy a rekognícia mala byť a musí byť vylúčená zo štruktúry usvedčujúcich dôkazných prostriedkov.

Vyššie uvedený záver sa týka aj obvineného C. Q., avšak bez akýchkoľvek dôsledkov, či už procesných alebo hmotnoprávných, pretože svedkyňa C. ho pri rekognícii neopoznala a sudy tento dôkazný prostriedok nepoužili na preukazovanie viny obvineného Q. a vo vzťahu k nemu výsledok rekognície ani nehodnotili ako usvedčujúci dôkaz.

S ohľadom na skutočnosť, že sudy nižších stupňov založili výrok o vine voči obvinenému W. aj na nezákonnej rekognícii, a teda na dôkaze vykonanom nezákonným spôsobom došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vo vzťahu k obvinenému R. W..

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Obvinení v dovolaní síce označili tento dovolací dôvod, ale nepredložili žiadne relevantné argumenty, ktoré by naznačovali jeho naplnenie.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premĺčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Vo vzťahu k námietkam obvinených tak, ako sú formulované v podanom dovolaní: „Z dôvodu istoty odcitujem podstatné časti

- z výsluchu poškodeného Q. F. vyplýva,
- pri hodnotení uvedených výpovedí,
- z výpovedí svedka J. C. vyplýva ...,
- z výpovedí svedka R. Y. ... vyplýva",

najvyšší súd poznamenáva, že nezodpovedajú žiadnemu dovolaciemu dôvodu.

Ako najvyšší súd naznačil vyššie, pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú:

- proti skutkovým zisteniam súdov,
- proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne
- proti hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie.

V porovnaní s vyššie uvádzaným znením dovolacej argumentácie obvinených je zrejmé, že táto pozostáva výlučne zo skutkových námietok. Inak povedané, obvinení sa domáhajú opätovného „prehodnotenia“ alebo inej revízie už právoplatne ustálených skutkových zistení.

Dovolací súd ale nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to aj z dôvodu, že sám nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania sa totiž nachádza v rámci konania na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu nižšieho stupňa a prehodnocovanie výpovedí svedkov.

Vyššie uvedené dovolacie argumenty obvinených nenapĺňajú žiadny dovolací dôvod, a preto najvyšší súd nemohol konštatovať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

S ohľadom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie obvineného R. W. je čiastočne dôvodné pre splnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a dovolanie obvineného C. Q. nie je dôvodné.

Preto rozhodol najvyšší súd tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.